ROMANYA

ÜLKE RAPORU

(Yaş Meyve Sebze Sektörü Açısından)

ULUDAĞ İHRACATÇI BİRLİKLERİ GENEL SEKRETERLİĞİ
ARGE ŞUBESİ

2019

İÇİNDEKİLER

1. GENEL EKONOMİK DURUM 3

2. ROMANYA'NIN DIŞ TİCARETİ 4

3. TÜRKİYE İLE TİCARET 12

4.ROMANYA'NIN YAŞ MEYVE SEBZE SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 17

5.İŞ ADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR 21

KAYNAKLAR 24

ROMANYA

Büyüme Oranı: % 5,1 / **GSYİH:** 245.590 milyon $ / **Nüfus:** 19.529.000 / **Başkent:** Bükreş

1. GENEL EKONOMİK DURUM

Avrupa'nın güney doğusunda yer alan ve Polonya'nın ardından Orta ve Doğu Avrupa'nın en büyük ikinci pazarı durumunda olan Romanya'da, sanayileşme sürecine girilmesiyle birlikte güçlü bir kırsal göç gerçekleşmiştir

II. Dünya Savaşı'ndan ağır yaralarla çıkan Romanya, ekonomisini kalkındırmak için büyük bir mücadele dönemine girmiştir. Aralık 1989 Devrimi'nden sonra serbest piyasa sistemine adapte olmaya başlayan Romanya, iktisadi gelişme amacıyla dış ticarete önem vermiştir. Ayrıca, yine bu amaçla pek çok reformlar yapılmıştır.

Kısa sürede hisselerinin çoğu devlet kontrolü altında bulunan bütün kuruluşların hızlı ve şeffaf bir biçimde özelleştirilmesi ve vatandaşların hayat standardının yükseltilmesi yönünde politikalar uygulamaya konulmuştur. Bu reformlar özellikle, IMF, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği gibi uluslararası oluşumlar tarafından desteklenmiştir. Bu önemli gelişmelerle beraber 1 Ocak 2007 itibarıyla ülkenin Avrupa Birliği tam üyesi olması, Romanya'yı Avrupa'nın cazip ülkelerinden biri haline getirmiştir.

Ülke ekonomisinin karşı karşıya olduğu çeşitli problemler bulunmaktadır. Ülkede kayıt dışı ekonomimin büyük olması, vergi sistemine düşük oranda katkı sağlayabilen kırsal nüfusun yüksek olması, vergilerin düzenli olarak toplanamaması gibi sorunlardan dolayı vergi gelirleri yeterli düzeye ulaşamamaktadır. Bu nedenle eğitim, sağlık, refah, altyapı ve güvenlik harcamaları yeterli düzeyde gerçekleştirilememektedir. Romanya Doğu Avrupa ülkeleri arasında en düşük kişi başı gelire, çevre standartları açısından en düşük seviyeye, en yüksek ödenmemiş vergi borçlarına ve en düşük eğitim harcamasına sahiptir. Ülkenin Euro Bölgesi ile kurmuş olduğu sıkı ticari ve mali bağlar, ekonomisini bu bölgedeki gelişmelere karşı riskli hale getirmektedir.

Romanya'nın AB fonlarından faydalanma miktarının önümüzdeki dönemde diğer yıllara göre daha fazla olması beklenmektedir. Bu durumun da ülke ekonomisinde olumlu bir etki yaratacağı tahmin edilmektedir. 2014- 20 yılları için Romanya'nın kullanabileceği fon miktarı 22 milyar € düzeyindedir. Ayrıca tarım sektörü için fon miktarı ise 17,5 milyar €'dur.

2018 yılında %4,7 olan tüketici fiyatlarındaki yıllık ortalama enflasyon oranının 2019 yılında %3,1 olacağı tahmin edilmektedir.

2017 yılında sabit fiyatlara göre %7 oranında büyüyen GSYH'nin, 2018 yılında %5,1 oranında büyüme ve 2019 yılında ise %3,5 oranında artarak 265,3 milyar $ olması beklenmektedir.

Romanya ihracatının %70'inden fazlasını AB'ne gerçekleştirmektedir. Banka varlıklarının yaklaşık % 82'si AB ülkelerinde yerleşik bankalara aittir. AB'nde yaşanan kriz Rumen ekonomisini etkilemeye devam etmekte, yabancı firmaların Romanya'da yatırım gerçekleştirme konusunda çekimser kalmaktadırlar. Ülkenin 2017-2020 döneminde ise ortalama büyüme oranının % 3,4 civarında olması öngörülmektedir.

2. DIŞ TİCARET

Tablo 1: Yıllara Göre Romanya'nın Dış Ticareti (Milyon Dolar)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
İhracat	49.413	61.339	57.904	65.881	69.878	60.605	63.540	70.758
İthalat	62.007	74.663	70.259	73.452	77.889	69.858	74.551	85.477
Hacim	111.420	136.002	128.163	139.333	147.767	130.463	138.091	156.235
Denge	-12.594	-13.324	-12.355	-7.570	-8.011	-9.253	-11.011	-14.719

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Tablo 2: Romanya'nın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	GENEL TOPLAM	**60.605.048**	**63.581.004**	**70.757.759**
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	4.950.698	5.918.697	7.378.358
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	3.648.104	4.166.708	4.327.596
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	3.233.009	3.178.557	3.382.619
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2.022.410	1.792.473	2.086.576
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	1.383.064	1.847.276	1.809.841
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.523.677	1.597.744	1.608.563
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.377.807	1.440.942	1.517.445
1001	Buğday ve mahlut	769.342	1.264.071	1.139.497

8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	1.118.443	1.178.011	1.124.559
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	1.015.583	1.044.944	1.033.648
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	735.351	772.416	899.433
1005	Mısır	1.066.701	773.834	827.638
8482	Her nevi rulmanlar	740.949	754.673	825.954
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	887.921	721.250	791.956
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	1.018.345	820.669	744.205
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	573.131	582.211	731.060
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	457.516	526.679	714.377
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	619.450	669.589	686.996
9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	246.392	419.356	678.862
9029	Devir, üretim sayaçları, taksimetreler, milometreler, pedometreler,vb.; hız göstergeleri ve takometreler; stroboskoplar	150.400	194.844	677.409
1205	Rep veya kolza tohumları	333.309	609.325	675.947
6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	714.828	692.150	671.684
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	755.466	714.209	642.207
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam	482.018	550.469	641.831

	ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanslar			
8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletlerde için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb. tertibat	422.936	563.190	619.029
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	613.807	617.936	612.458
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	695.877	656.969	610.345
1206	Ayçiçeği tohumu	501.953	539.204	597.932
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	697.556	535.751	530.494
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	463.367	422.554	525.483
7304	Demir (dökme demir hariç) ve çelikten ince ve kalın borular ve içi boş profiller (dikişsiz)	545.634	410.559	517.300
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	401.448	452.339	473.732
4410	Ağaçtan ve diğer odunsu maddelerden yonga levha, oriented strand board (OSB), vb. levhalar	426.468	422.343	464.757
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	391.624	393.755	455.120
6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getr, tozluk, dizlik vb. ve bunların aksamı	351.186	373.402	401.846
8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	353.020	366.026	390.285
4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	320.166	346.223	375.234
3926	Plastikten diğer eşya	245.951	291.625	357.470
8538	Esas itibariyle 85.35, 85.36 veya 85.37 pozisyonlarında yer alan cihazlarda kullanılmaya uygun aksam ve parçalar	239.875	255.724	339.754
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	288.918	322.749	333.492

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Tablo 3: Romanya'nın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	TOPLAM İTHALAT	**69.857.682**	**74.604.617**	**85.477.183**
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	2.820.238	2.998.408	3.332.728
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	2.518.047	2.298.563	3.057.368
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2.400.485	2.561.163	2.746.372
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	1.452.410	1.879.830	2.228.589
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1.487.440	1.666.537	1.944.219
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	1.559.844	1.673.960	1.761.659
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.209.988	1.017.322	1.451.347
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	1.049.078	1.202.701	1.336.555
8542	Elektronik entegre devreler	840.752	1.014.152	1.199.649
3926	Plastikten diğer eşya	764.855	867.583	978.959
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	612.128	657.808	750.454
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	631.236	650.864	703.005
8538	Esas itibariyle 85.35, 85.36 veya 85.37 pozisyonlarında yer alan cihazlarda kullanılmaya uygun aksam ve parçalar	594.647	614.859	701.853
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan	609.555	558.158	618.470

	havalandırmaya mahsus davlumbazlar			
8701	Traktörler	573.465	713.282	605.059
203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	327.996	380.264	541.920
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	380.983	430.792	526.313
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	436.415	444.737	520.230
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	360.673	461.159	509.889
8534	Baskı devreler	336.895	440.796	495.284
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	427.735	540.106	484.348
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	360.516	391.895	471.490
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar (kaplanmış olanlar)	357.542	380.999	471.297
8482	Her nevi rulmanlar	287.429	342.488	460.354
8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	432.641	425.888	458.451
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	341.633	341.409	455.199
7408	Bakır teller	473.803	431.245	445.916
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	422.933	416.849	439.580
7318	Demir veya çelikten vidalar, civatalar, somunlar, tirfonlar, perçin çivileri, pimler, kamalar, rondelalar vb. eşya	322.085	347.053	433.086
8302	Adi metallerden donanım, tertibat vb. eşya (mobilya, kapı, pencere, bavul, askılık vb. için)	318.453	354.538	428.408
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler,	346.480	352.586	421.902

	polikarbonatlar, alkit reçineler, polialiesterler, vb. (ilk şekilde)			
4107	Sığır (buffalo dahil) ve atların dabaklanmış ve ileri derecede hazırlanmış post ve deri ve köselesi	419.466	395.002	415.797
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	351.006	371.754	413.167
8408	Sıkıştırmayla ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	396.548	406.266	406.103
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	386.135	366.599	394.115
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	342.657	433.698	393.065
6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getr, tozluk, dizlik vb. ve bunların aksamı	369.166	372.767	388.922
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	277.350	335.839	384.686
8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri; vidalar; dişli kutuları volan vb.	288.634	323.214	374.252
8541	Diyodlar, transistörler vb. yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	293.157	325.791	368.055

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Tablo 4: Romanya'nın İhracatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar)

Sıra	Ülkeler	2015	2016	2017
	TOPLAM İHRACAT	**60.605.048**	**63.581.004**	**70.757.759**
1	Almanya	11.969.665	13.675.875	16.235.328
2	İtalya	7.561.315	7.400.000	7.853.383
3	Fransa	4.124.736	4.589.081	4.773.512
4	Macaristan	3.259.095	3.295.009	3.318.925
5	İngiltere	2.641.621	2.754.668	2.881.162
6	Bulgaristan	2.021.623	2.047.435	2.336.725
7	Türkiye	2.391.440	2.017.277	2.325.767
8	Polonya	1.624.566	1.832.343	2.216.772
9	İspanya	1.754.432	1.905.571	2.129.821
10	Çek Cum.	1.515.417	1.677.449	2.019.557
11	Hollanda	1.534.989	1.608.088	1.822.070
12	Avusturya	1.519.294	1.507.730	1.647.831
13	Belçika	1.092.192	1.219.957	1.411.800
14	Rusya	1.102.410	1.077.221	1.246.944
15	Slovakya	1.068.055	1.109.931	1.207.118

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Romanya'nın ihracatında Türkiye 7. sırada yer almaktadır.

Tablo 5: Romanya'nın İthalatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar)

Sıra	Ülkeler	2015	2016	2017
	TOPLAM İTHALAT	**69.857.682**	**74.604.617**	**85.477.183**
1	Almanya	13.846.873	15.291.038	17.047.438
2	İtalya	7.619.965	7.666.053	8.482.558
3	Macaristan	5.552.453	5.601.779	6.380.060
4	Polonya	3.384.117	3.833.351	4.654.068
5	Fransa	3.905.156	4.135.602	4.518.517
6	Çin	3.205.017	3.818.301	4.269.666
7	Hollanda	2.798.509	3.062.011	3.437.592
8	Türkiye	2.535.889	2.836.702	3.363.881
9	Avusturya	2.690.976	2.662.807	2.836.301
10	Rusya	2.207.503	2.189.118	2.802.991
11	Çek Cum.	1.992.112	2.109.532	2.458.802
12	Bulgaristan	2.064.022	2.322.634	2.434.065
13	İspanya	1.786.142	2.035.505	2.301.265
14	Slovakya	1.582.131	1.746.902	2.022.433
15	Belçika	1.602.735	1.741.468	1.991.339

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Romanya'nın İthalatında Türkiye 8. sırada yer almaktadır.

3. TÜRKİYE İLE TİCARET

Tablo 6. Türkiye-Romanya Dış Ticaretinin Yıllara Göre Seyri (Milyon Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2005	1.785	2.286	4.071	-501
2006	2.35	2.669	5.019	-319
2007	3.644	3.113	6.757	531
2008	3.987	3.548	7.535	439
2009	2.216	2.258	4.474	-42
2010	2.599	3.449	6.048	-850
2011	2.878	3.801	6.680	-922
2012	2.497	3.236	5.733	-739
2013	2.616	3.593	6.209	-977
2014	3.008	3.363	6.371	-355
2015	2.817	2.600	5.417	217
2016	2.672	2.196	4.868	476
2017	3.141	2.480	5.621	661

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Tablo 7: Türkiye'nin Romanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2015	2016	2017
	Genel Toplam	**2.815.642**	**2.671.249**	**3.140.933**
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	171.166	161.991	176.167
8408	Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	109.039	170.129	159.999
7306	Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller	67.561	73.253	126.293
8703	Otomobil, steyşın vagonlar, yarış arabaları	48.474	69.729	95.229
8407	Alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar	34.640	55.481	75.477
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	20.169	14.967	56.685
7326	Demir/çelikten diğer eşya	28.941	38.060	52.009

7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla	40.605	35.674	50.003
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	28.220	36.995	49.636
7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. Den geniş)	24.768	36.811	47.778
7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	21.862	33.355	46.077
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	36.973	44.327	44361
7225	Alaşımlı çeliklerden yassı hadde mamulü (genişlik 600mm.den çok)	16.885	11.332	44.167
7322	Isıtması elektrikle olmayan demir-çelik radyatör, jeneratörler	29.949	33.696	43.995
6006	Diğer örme mensucat	46.101	44.514	40.542
805	Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	34.152	43.337	39.962
702	Domates (taze/soğutulmuş)	16.160	25.563	38.659
8302	Adi metallerden donanım, tertibat vb. Eşya	33.937	33.991	36.509
5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	44.448	44.217	36.401
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamlar	30.978	31.121	35.656
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	15.665	31.791	33.199
8450	Çamaşır yıkama makineleri	18.349	29.050	32.310
8403	Buhar kazanları dışında kalan merkezi ısıtma kazanları	26.258	22.969	31.563
709	Diğer sebzeler (taze/soğutulmuş)	13.228	21.714	28.458
8702	Toplu halde yolcu taşımağa mahsus motorlu taşıtlar	12.532	19.679	27.463
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	21.099	26.637	24.789
3926	Plastikten diğer eşya	20.177	21.879	24.047
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	14.530	17.344	23.861
7408	Bakır teller	26.398	15.685	23.832
5702	Dokunmuş halılar, yer kaplamaları (kilim, sumak, karaman vb.)	18.257	20.273	22.248

7321	Demir-çelik soba, ocak, ızgara, ocak, mangal vb. Ev eşyası	17.716	24.583	21.753
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	10.113	14.953	21.417
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	14.138	18.208	21.101
5516	Devamsız suni liften dokumalar (ağırlıkça %85 < suni)	25.902	23.752	20.500
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	13.084	16.293	19.675
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	5.153	5.584	19.087
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	14.456	16.351	19.055
7216	Demir/alaşımsız çelikten profil	17.144	24.421	18.834
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	1.889	2.379	18.410
4016	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	15.189	18.919	18.348

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

Tablo 8: Türkiye'nin Romanya'ya İthalatında Başlıca Ürünler (1000 $)

GTİP No.	Ürünler	2015	2016	2017
	Genel Toplam	**2.599.852**	**2.195.728**	**2.480.204**
8703	Otomobil, steyşın vagonlar, yarış arabaları	384.353	281.420	253.891
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	149.884	107.583	187.993
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	121.843	140.594	186.550
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla	207.591	161.225	145.650
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	220.168	94.096	119.122
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	72.750	98.574	115.893
8407	Alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar	78.266	105.931	112.370
3305	Saç müstahzarları	65.988	68.373	71.621
7209	Demir/çelik yassı mamul, soğuk haddelenmiş kaplanmış (600mm. Den geniş)	36.957	35.333	57.007
1005	Mısır	54.476	18.603	56.650
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	38.972	43.318	55.938
102	Canlı sığır	0	0	45870
8512	Kara taşıtlarının aydınlatma, sinyal vb. tertibatı, cihazları	18.325	22.426	40.292
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	40.635	39.954	35.648
4016	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	33.032	32.888	35.601
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	29.404	34.749	34.371
4410	Yonga pano vb. Levhalar	40.848	29.658	33.374
7108	Altın (ham, yarı işlenmiş, pudra halinde)	85.554	68.940	32.560
4411	Lif levha, orta yoğunlukta	50.643	32.495	28.077
8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	21.022	24.683	25.862
7216	Demir/alaşımsız çelikten profil	25.698	36.410	22.881
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	17.767	17.537	21.783
7606	Alüminyum sac, levha ve şeritler, kalınlık>0, 2mm	14.331	16.041	21.008
8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	12.906	16.120	20.922
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	29.704	16.186	20.644
1001	Buğday ve mahlut	22.944	5.810	20.387
1206	Ayçiçeği tohumu	22.730	37.182	19.987

9029	Diğer (devir, üretim, mesafe, hız vb.) Sayaçlar	3.061	14.623	19.845
8501	Elektrik motorları, jeneratörler	11.246	14.270	19.347
8525	Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital, görüntü kaydeden	99	4.724	19.300
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	18.368	7.415	17.332
7304	Demir/çelikten (dökme hariç)dikişsiz tüp, boru, içi boş profil	9.954	12.274	16.198
8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	11.488	12.708	16.196
2815	Sodyum hidroksit (kostik soda) potasyum hidroksit (kostik potas)	11.210	15.828	15.677
5503	Sentetik devamsız lifler (işlem görmemiş)	8.041	12.372	15.334
2905	Asiklik alkoller vb. Halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış/nitrozalanmış türevleri	12.771	8.734	13.900
8482	Her nevi rulmanlar	13.078	12.587	12.480
3102	Azotlu mineral/kimyasal gübreler	6.454	9	11.879
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb. (ilk şekilde)	11.362	13.353	11.516
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalın >=6 mm	20.814	12.654	11

Kaynak: Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)

4. ROMANYA'NIN YAŞ MEYVE SEBZE SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 9. Türkiye'nin Romanya'ya Yaş Meyve Sebze İhracatı

	2017	2018	DEĞİŞİM
ÜRÜN GRUBU	**FOB USD**	**FOB USD**	**FOB USD**
DOMATES	38.819.346	43.765.160	13%
LİMON	22.947.273	27.874.511	21%
BİBER	19.302.440	23.474.955	22%
MANDARİN	6.372.536	8.306.485	30%
GREYFURT	6.420.752	7.841.532	22%
ÇİLEK	4.126.893	5.136.367	24%
PORTAKAL	4.577.670	5.100.610	11%
KABAK	5.094.844	4.798.887	-6%
HIYAR.KORNİŞON	5.048.112	4.183.631	-17%
ŞEFTALİ	1.693.405	4.044.264	139%
HAVUÇ.TURP	9.909	3.524.281	35.465%
NAR	3.102.547	2.703.241	-13%
KAYISI	1.145.960	2.390.001	109%
ÜZÜM	3.678.254	2.181.075	-41%
ARMUT	1.000.077	2.091.050	109%
MANTAR	135.842	1.957.691	1.341%
KAVUN	929.251	1.447.955	56%
MAYDANOZ	1.348.706	1.318.026	-2%
KARPUZ	172.089	1.304.505	658%
AYVA	766.597	1.163.216	52%
PATLICAN	1.160.799	1.024.628	-12%
DİĞER SEBZELER	1.038.043	915.075	-12%
İNCİR	628.696	405.899	-35%
KİRAZ.VİŞNE	158.725	292.334	84%
DİĞER TAZE MEYVELER	133.768	229.021	71%
SOĞAN.ŞALOT	156.671	217.605	39%
ERİK	100.276	167.775	67%
MARUL.HİNDİBA	116.181	127.407	10%
ELMA	32.633	126.994	289%
PIRASA	113.903	114.984	1%
ISPANAK	102.507	89.862	-12%
FASULYE	60.194	82.110	36%
KESTANE	57.768	76.889	33%
KARNABAHAR	39.163	54.141	38%
TURUNÇGİLLER	25.564	49.054	92%
LAHANA	197.141	44.686	-77%
SARMISAK	191.799	6.829	-96%
ÇAY	184	262	43%
HURMA	298	0	-100%
GENEL TOPLAM	**131.006.818**	**158.632.998**	**21%**

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri (http://www.uib.org.tr)

2017 yılında Türkiye Yaş Meyve Sebze Sektörünün Romanya'ya ihracatı, 131 milyon dolar, 2018 yılında 21% artışla 158,6 milyon dolar, olarak gerçekleşmiştir. Romanya, Yaş

Meyve Sebze sektörü için önemli bir Pazar olup, 2018 yılında en çok ihracat yapılan ülkeler arasında 4. sırada yer almaktadır. (Tablo 9).

Tablo 10. UYMSİB'nin Romanya'ya Yaş Meyve Sebze İhracatı

	2017	2018	DEĞİŞİM
ÜRÜN GRUBU	**FOB USD**	**FOB USD**	**FOB USD**
DOMATES	1.366.643	1.290.548	-6%
BİBER	776.693	1.166.804	50%
HIYAR.KORNİŞON	490.943	551.370	12%
SİYAH ZEYTİN	504.193	506.050	0%
ŞEFTALİ	17.576	275.227	1.466%
ARMUT	0	237.612	
KAVUN	57.191	114.482	100%
İNCİR	0	35.075	
KARPUZ	0	32.522	
KABAK	54.963	26.879	-51%
PATLICAN	4.107	20.726	405%
NAR	68.885	14.173	-79%
YEŞİL ZEYTİN	13.202	12.741	-3%
AYVA	9.455	9.248	-2%
ÜZÜM	15.625	4.600	-71%
GREYFURT	97.472	0	-100%
LİMON	563.297	0	-100%
ÇİLEK	308.030	0	-100%
DİĞER TAZE MEYVELER	2.559	0	-100%
KAYISI	16.213	0	-100%
DİĞER SEBZELER	8.368	0	-100%
LAHANA	10.712	0	-100%
MAYDANOZ	10.895	0	-100%
PIRASA	3.838	0	-100%
SOĞAN.ŞALOT	63.763	0	-100%
GENEL TOPLAM	**4.464.624**	**4.298.058**	**-4%**

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri (http://www.uib.org.tr)

UYMSİB'nin Romanya'ya ihracatı 2017 yılında 4,4 milyon dolar, 2018 yılında 4,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Romanya UYMSİB 2018 yılı ihracatında değer bazında sıralamaya göre 5. sırada yer almaktadır (Tablo 10).

Tablo 11. Romanya'nın Ürün Grubu Bazında Başlıca Yaş Meyve Sebze İthalatı (1000 USD) (İlk 15 Ürün)

		2015	2016	2017
GTİP	**ÜRÜN AÇIKLAMASI**	**1000 USD**	**1000 USD**	**1000 USD**
	GENEL TOPLAM	**700.110**	**858.889**	**972.675**
80390	Muz (Plantain Hariç); Taze Veya Kurutulmuş	68.795	82.625	110.013
70200	Domates (taze veya dondurulmuş)	58.495	77.837	93.192
80550	Limon ve tatlı limon (taze/kurutulmuş)	50.310	66.572	64.792
80310	Muz (Taze veya Kurutulmuş)	51.139	56.353	53.803
80810	Elma	38.142	43.819	52.860
80510	Portakal (Taze veya Kurutulmuş)	51.552	52.053	51.886
70960	Biberler- Capsicum veya Pimenta cinsi meyveler	31.184	41.322	48.635
80610	Taze Üzümler	28.743	38.906	47.954
80930	Şeftali (nektarın dahil) (taze)	27.965	31.565	39.434
70190	Patates - Taze / Soğutulmuş. Nişasta imalinde kullanılan	14.602	33.595	29.086
80522	Klemantin	0	0	25.368
80540	Greyfurt (Taze veya Kurutulmuş)	21.273	20.704	24.392
80830	Armut (Taze)	14.940	19.647	23.458
70700	Hıyarlar ve Kornişonlar (Taze/Dondurulmuş)	11.918	18.179	20.828
80440	Avokado (Taze/Kurutulmuş)	7.326	9.929	15.941

Kaynak: Trademap (www.trademap.org)

Trademap verilerine göre, Romanya'nın 6'lı GTİP bazında Toplam Yaş Meyve Sebze ithalatı 2015 yılında 700,1 milyon dolar, 2016 yılında 858,8 milyon dolar olarak gerçekleşirken, 2017 yılında 972,6 milyar dolara ulaşmıştır (Tablo 11).

Tablo 12. Romanya'nın Ülke Bazında Başlıca Yaş Meyve Sebze İthalatı (1000 USD) (İlk 30 Ülke)

	2015	2016	2017
ÜLKELER	**1000 USD**	**1000 USD**	**1000 USD**
Dünya	**700.110**	**858.889**	**972.675**
Türkiye	90.706	131.389	146.796
Yunanistan	85.673	120.492	127.866
Hollanda	88.929	110.042	126.459
Almanya	48.595	71.127	97.192
Polonya	39.934	64.492	85.928
İtalya	71.502	82.377	78.048
İspanya	39.938	41.962	55.391
Belçika	24.696	34.309	41.602
Macaristan	35.287	37.256	37.847
Fransa	50.755	53.036	37.521
Çek Cumhuriyeti	32.230	26.968	23.967
Moldova Cumhuriyeti	9.598	12.487	20.151
Bulgaristan	12.803	9.821	14.185
Mısır	6.222	5.475	11.001
Avusturya	8.121	8.526	10.435
Çin	6.520	4.754	8.608
Arnavutluk	2.048	4.550	8.293
Slovenya	4.470	5.245	8.038
Arjantin	3.613	6.120	5.539
Ukrayna	8.399	2.372	4.110
Makedonya, Kuzey	4.218	7.167	3.954
Birleşik Krallık	1.756	1.074	3.574
Amerika Birleşik Devletleri	3.009	3.227	3.007
Güney Afrika	3.008	1.804	2.534
Sırbistan	1.560	1.312	2.386
İran, İslam Cumhuriyeti	2.586	2.207	2.129
Ekvador	4.025	1.063	1.384
Slovakya	766	416	650
Ürdün	752	609	524
Portekiz	478	371	498

Kaynak: Trademap (www.trademap.org)

Trademap verilerine göre Romanya'nın Yaş Meyve Sebze ithalatı 2015 yılında 700,1 milyon dolar, 2016 yılında 858,8 milyon dolar ve 2018 yılında 972,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiş olup, Romanya'nın ***Yaş Meyve Sebze ithalatı yaptığı ülkeler sıralamasında Türkiye 1. sırada yer almaktadır (Tablo 12).***

5. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Romanya'da iş ilişkilerini belirleyen özel bir takım gelenekler yoktur. Batı iş dünyasının uyguladığı standartlar uygulanır. Bununla beraber, Batı Avrupalı işadamlarından farklı olarak Romenler dakikliğe çok büyük önem vermemektedir.

Romenler sıcakkanlı insanlardır. Yabancıları oldukça iyi karşılarlar. Tanışmalarda tokalaşılır ve ziyarete gidildiğinde normal nezaket kuralları uygulanır. Toplantılarda kartvizit bulundurmak ve tanışılan kişilere vermek önemlidir.

Para Kullanımı

1889/2005 sayılı AB Yönetmeliği çerçevesinde çıkartılan 195/2008 sayılı Kararname uyarınca, AB ülkelerine (Romanya dahil) giriş ve çıkışlar esnasında 10.000 euroyu aşan miktardaki her türlü nakit para ve anılan kararnamenin 1.maddesi uyarınca nakit para olarak kabul edilen çek, senet vb. kıymetli evrakın Gümrük idaresine bildirilmesi gerekmekte olup , sözkonusu bildirim yapılmadığı takdirde, kontrollerde tespit edilen nakit para/kıymetli evrakın değerinin 10.000 Euroyu aşan kısmınının %

40'sine kadar varan miktarlarda cezai müeyyidenin, ayrıca nakit para/kıymetli evraka el konulmasının söz konusu olmaktadır.

Bu çerçevede, ağır cezai müeyyidelerle karşılaşılmaması bakımından vatandaşlarımızın Romanya'ya (ve diğer AB ülkelerine) yapacakları seyahatler esnasında ve AB ülkelerinden ayrılırken yanlarında bulunduracakları nakit para ve kıymetli evrakla (başkasına devredilmesi önünde bir kısıtlama olmayan nama yazılı çekler dahil) ilgili beyan yükümlülüklerine riayet etme konusunda azami hassasiyet göstermelerinin yararlı olacaktır.

Konu hakkındaki ayrıntılı malumata Avrupa Komisyonu'nun aşağıdaki web adresinden erişilmesi mümkün bulunmaktadır.

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/cash_controls/index_en.htm

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

• 1-2 Ocak (Yeni Yıl)

• 6 Ocak (Ortadoks takviminde Paskalya)

• 1 Mayıs (İşçi Bayramı)

• 1 Aralık (Romanya Ulusal Günü)

• 25-26 Aralık (Noel)

Kullanılan Lisan

Romanya'da resmi dil Romence'dir Romence'de Latin alfabesi kullanılır. Bunun yanı sıra, ülkede başta

İngilizce olmak üzere Fransızca ve Almanca da yaygın şekilde konuşulmaktadır.

Ulaşım

Türkiye ile Romanya arasında THY ve Romanya Havayolu şirketi TAROM uçak seferleri düzenlemektedir. Ülkeye denizyolu ile yolcu taşımacılığı pek bulunmamaktadır. Mevcut Ro-Ro taşımacılığı ise, talep yetersizliğinden dolayı fazla kullanılmamaktadır.

Ankara-Bükreş arası demiryolu seyahati 33 saat sürmektedir. Romanya içinde geceleri tren yolculuğu pek güvenli olmamakla beraber, Ankara-Bükreş hattında herhangi bir güvenlik sorunu yaşanmamaktadır. Ülkeye karayolu ile gidişte, Bulgaristan sınırında transit geçiş vizesi almak mümkündür.

Romanya'nın ulusal havayolları şirketi olan Tarom, Romanya, Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'nın önde gelen merkezlerine hizmet etmektedir. Ülkedeki tüm şehir ve kasabalarda havayolu servisleri mevcuttur.

Ülke içinde otomobil ile seyahat edilmesi halinde trafik kurallarına çok dikkatle uyulması gerekmektedir. Bükreş'te, büyük otellerin Otopeni Havaalanı'na otobüs hizmetleri vardır. Ayrıca havaalanında araba kiralama şirketleri de bulunmaktadır. Ayrıca Otopeni havaalanından şehir merkezine sürekli servis bulunmaktadır.

Romanya'da çok iyi hizmet veren uluslararası ve yerli bir raylı sistem vardır. Günlük çalışan

Wiener-Waltzer Ekspresi ile Viyana'dan Bükreş'e 20 saatte ulaşmak mümkündür.

Haberleşme

Ülkenin yerel telefon servisleri otomatik ve oldukça güvenilirdir. Uluslararası telefon ve telgraf bağlantıları genellikle iyidir.

Romanya'nın uluslararası telefon kodu 0040'dır. Ülke içinde alan kodları bulunmaktadır. Bükreş alan kodu 21, Köstence alan kodu 241'dir. Mobil telefon kullanımı çok yaygındır.

Büyük postanelerden ve otellerden faks göndermek mümkündür. İnternet ve e-mail yaygın kullanılmakta ve çok sayıda İnternet Café bulunmaktadır. Buralarda saati yaklaşık 1 dolara internet hizmetlerinden faydalanmak mümkündür. Ayrıca ülkede büyük kargo şirketlerinin temsilcilikleri vardır.

Yerel Saat

Romanya, Greenwich'e göre 2 saat ileridedir. (GMT+2 saat) Türkiye ile Romanya arasında saat farkı yoktur.

Barınma

Romanya'da çok çeşitli oteller bulunmaktadır. Otel fiyatları, 50 dolardan başlayarak 250-300 dolara kadar çıkmaktadır. Ayrıca uzun dönemli kalınacak yerler de mevcuttur. Kalacak yer bulmak için uluslararası seyahat acenteleriyle ilişki kurulabilir ya da doğrudan temasa geçilebilir.

Önde gelen otellerde faks, teleks ve uluslararası telefon servisleri mevcuttur. Yatak, yemek ve diğer hizmet bedelleri yerel para ile, yerel paraya çevrilebilen herhangi bir para birimiyle, seyahat çekleriyle ve kredi katlarıyla ödenebilir. Nakit Amerikan Doları ve Euro, kolaylıkla değiştirilebilir olduğu için yaygın bir ödeme aracıdır.

Sağlık

Romanya'da tıbbi bakım hala batı standartlarının altındadır. Bununla beraber özel klinikler mevcuttur.

İklim

İklim Avrupa'nın kıtasal özelliklerini yansıtır. Yazlar sıcak ve kışlar soğuktur. Özellikle dağlarda kar yağışı yoğunken ülkenin güney kesimleri nispeten ılıktır. En sıcak ay Temmuz (ortalama 16-30 derece), en soğuk ay ise Ocak'tır (ortalama eksi 7-1 derece). Buna karşılık en az yağış alan ay Şubat, en fazla yağış alan ay ise Haziran ayıdır.

Güvenlik

Güvenlik konusunda, sokaklarda hırsızlık ve kapkaççılık yaygın olmakla beraber, fiziki şiddet yok denecek kadar azdır. Ayrıca, ülkede geceleri sokaklar güvenlidir.

KAYNAKLAR

1. Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)
2. Uludağ İhracatçı Birlikleri (www.uib.org.tr)
3. Trademap (www.trademap.org)

YASAL UYARI; Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.